

KUTSESTANDARD

Volitatud maastikuarhitekt, tase 7

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Volitatud maastikuarhitekt, tase 7	7

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Maastikuarhitektuuri objektiks on maastik ehk kogu välisruum. Maastikuarhitekt tegeleb nii ehitatud, ehitatava kui ka looduskeskkonnaga kõikjal, olenemata selle tegelikust seisundist või juriidilisest staatusest.

Maastikuarhitekti töö eesmärk on maastiku kui välisruumi ruumilise terviklahenduse väljatöötamine. Ta kavandab meetmeid ja tegevusi keskkonna edendamiseks, planeerimiseks, loomiseks või taastamiseks, võttes sealjuures arvesse kultuurilisi, sotsiaalseid, majanduslikke, tehnilisi, ohutusalseid, keskkonnasäästlikke ja ökoloogilisi aspekte. Maastikuarhitekti poolset välisruumi projekteerimist käsitletatakse arhitektuurse projekteerimisena.

Maastikuarhitekti pädevust nõudvad enamlevinud välisruumi ehitusprojekti arhitektuuri osa¹ koostamise objektid on:

- tee- ja tänavaruum ning seotud rajatis;
- hoonetega seotud või eraldiseisev väljak ja plats;
- elamupiirkonna, korterelamu, kooli, lasteaia jm õueala, sisehoov, siseaed, katusaed;
- ühiskondlike-, tootmis- ja põllumajandushoone ja -rajatise ümbrus; haljak, aed, park, haljasala, linnamets;
- mängu- ja spordiväljak ja seotud spordi- ja puhkerajatis, staadioni välisala, matka- ja õpperada, virgestusala, keskkonnahariduslik ala;
- olulist välisruumi arhitektuurilist projekteerimist nõudev taristuobjekt, nagu näiteks niisutus- ja kuivendusrajatis;
- kaitseistandus tee, tootmisala jne ääres;
- veekogu kaldaala, suplusala, ujumiskoht, promenaad, kaldakindlustusrajatis vm kaldal asuva ehitise teenindamiseks vajalik avalikus veekogus asuv rajatis;
- supelranda teenindav kaldaga püsivalt ühendamata spordi- või puhkerajatis;
- välisruumi rajatis, sh trepp, pandus, piirdeaed ja värav (sh, millega kaasnevad kaevetööd), terrass (sh üle 1 m kõrge), varikatus (sh üle 20 m² ehitusaluse pinnaga), skulptuur, mälestusmärk, purskkaev jm selline rajatis (sh üle 5 m kõrge ja avalikkusele suunatud), lipumast, viit, infotahvel;
- kalmistu;
- kaitstav maastikuobjekt, kaitsealune välisruumi rajatis või väikeehitis.

Maastikuarhitekt osaleb, koostab või juhib planeeringuid planeeringu kõikides liikides vastavalt oma pädevusele.

Volitatud maastikuarhitekt, tase 7 on vastutav spetsialist, kes koostab, annab hinnangu või juhib maa- ja veealade, linnade ja teiste asulate ruumilise keskkonna planeeringuid ja välisruumi ehitusprojektide terviklahendusi ning koostab hinnanguid maastiku (nii loodusliku kui ehitatud keskkonna) kohta.

Volitatud maastikuarhitekt annab eksperthinnanguid erinevatele maastikuarhitektuuri projektidele ja teeb auditeid maastikuarhitektuuri osa lahendustele, v.a. kõrgendatud avaliku huvi alla kuuluv välisruumi ja selle rajatised² ning planeeringud³.

Selle taseme maastikuarhitekt on võimeline tegutsema projekteerimise projektijuhina, juhendama kolleege ja juhtima töögruppide tööd.

¹ - EVS 932 standard „Ehitusprojekt“

² - nt miljööväärtuslikus piirkonnas või kaitsealune või ajalooliselt, ehituskunstiliselt, linnaehituslikult või muidu asukoha poolest märkimisväärne välisruumi ja rajatised, v.a. nende konstruksiooni osa.

³ - nt miljööväärtuslike piirkondade või kaitsealuste alade planeeringud või linnaehituslikult või asukoha poolest märkimisväärsede alade planeeringud.

A.2 Tööosad

A.2.1 Ehitusprojekti arhitektuuri välisruumi osa terviklahenduse koostamine selle kõigis staadiumites

1. Lähtetingimuste analüüs ja programmi koostamine
2. Ruumiliste visioonide, kontseptsioonide ja eskiiside koostamine
3. Ehitusprojekti arhitektuuri välisruumi osa koostamine
4. Vormistamine ja dokumenteerimine
5. Koostöö huvitatud osapoolte ja asjakohaste ametkondadega
6. Autorijärelevalve ja osalemine välisruumi ja selle rajatiste kasutuselevõtu protsessis
7. Ekspert hinnangute andmine ja auditite tegemine

A.2.2. Planeeringu koostamine erinevates planeeringu liikides

1. Planeeringuala ülevaatus, ruumiline analüüs ja planeeringu lähteseisukohtade koostamine
2. Ruumiliste visioonide ja planeeringute eskiislahenduste koostamine
3. Avalikkuse, huvitatud isikute ja asjakohaste ametiasutuste arvamustega arvestamine tasakaalustatud ruumilise lahenduse kaudu
4. Planeeringuala ruumilise terviklahenduse koostamine
5. Planeeringu ruumilise terviklahenduse tutvustamine ja põhjendamine koostöö ning avalikustamise kaudu
6. Planeeringu vormistamine

A.2.3 Maastiku uurimine, inventeerimine, hindamine ja maastiku hooldamise kavandamine

1. Tööprotsessi kavandamine
2. Lähteandmete kogumine, sh välitööd
3. Andmete analüüs
4. Järelduste tegemine
5. Lõppdokumendi koostamine ja vormistamine

A.3 Töö keskkond ja eripära

Maastikuarhitekti töö toimub nii büroos kui ka välitingimustes objektil. Töö on üldjuhul loominguine ja võib olla periooditi vaimselt pingeline, töökoormus võib jaotuda ebaühtlaselt. Välitööde osas võib töö olla mõeldukat füüsilist pingutust nõudev.

A.4 Töövahendid

Maastikuarhitekt kasutab oma töös tavapäraseid bürootöövahendeid, mitmesuguseid kommunikatsioonitehnikaid, kontori-, fototötlus-, modelleerimis- ja projekteerimistarkvara, kaarte ning maketeerimisvahendeid. Samuti välitöös kasutatavaid mõõte- ja dokumenteerimisvahendeid (nt fotokaamera, klupp, kõrgus- ja kaugusmõõtja jt).

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Vaimsed võimed: ruumitaju ning ruumi analüüsimise, ettekujutamise ja komponeerimise võime, loogiline mõtlemine ja üldistusvõime.

Isikuomadused: koostöövõime, vastutusvõime, distsiplineeritus, suhtlemisvalmidus, loominguilisus, otsustusvõime.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Maastikuarhitektina töötaval isikul on maastikuarhitektuuri magistritasemele vastav või sellega võrdsustatud kõrgharidus ning maastikuarhitektina töötamise kogemus.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

maastikuarhitekt, maastikuarhitekt- konsultant, linna maastikuarhitekt, valla maastikuarhitekt, maastikuarhitekt-planeerija, planeerija, arhitekt-planeerija, linnaaednik, vallaarhitekt, linnakujunduse spetsialist, haljastuse- ja heakorra spetsialist jne.

A.8 Reguleerimised kutsealal tegutsemiseks

- a) Planeerimisseadus
- a) Planeerimisseadus

- b) Ehitusseadustik ja selle asjakohased rakendusaktid (sh MKM määrus nr 97 „Nõuded ehitusprojektile“, MKM määrus nr 61 „Kvalifikatsiooni tõendamise nõudega ehituse tegevusalade täpsem jagunemine ja nendele tegevusaladele vastavad täpsemad kvalifikatsiooninõuded“),
- c) Ehitusprojekti standard EVS-932
- d) Muud maastikuarhitektuuri valdkonda käsitlevad rahvusvahelised kokkulepped, õigusaktid ja standardid.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Volitatud maastikuarhitekt, tase 7 kutse saamiseks on nõutav kompetentside B.2.1 – B.2.3 ja B.2.4 (läbivad kompetentsid) tõendamine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENSIID

B.2.1 Ehitusprojekti arhitektuuri välisruumi osa terviklahenduse koostamine selle kõigis staadiumites	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> Selgitab välja ja analüüsib asukohast, kasutajate vajadustest ja võimalustest tulenevaid lähtetingimusi ning koostab välisruumi projekteerimise lähteülesande ja programmi. Koostab lähteülesande alusel erinevaid ruumilisi visioone, kontseptsioone ning eskiislahendusi ning leides funktsionaalselt, sotsiaalselt, ökoloogiliselt, konstruktiivselt ja tehniliselt toimiva, ohutu ning esteetiliselt ja majanduslikult tasakaalustatud jätkusuutliku lahenduse. Koostab eskiisist lähtudes ehitusprojekti eel-, põhi- ja tööprojekti arhitektuuri osa välisruumi lahendused vastavalt ehitusprojektile esitatavatele nõuetele ja heale tavale ning kooskõlas teiste ehitusprojekti osadega. Tagab ruumilise lahenduse terviklikkuse ja selle säilimise projekteerimise käigus. Vormistab ehitusprojekti graafilise, tekstilise ja illustratiivse osa selgelt, loetavalt ja arusaadavalt ning vastavalt ehitusprojekti vormistamisele esitatavatele nõuetele. Selgitab välja osapoolte vajadused ning leiab mõistlikud ja tasakaalustatud lahendused koostöös asjakohaste ametkondadega. Teostab autoriõiguse kaitseks autorijärelevalvet. Vajadusel täpsustab ja täiendab projekti ehitusprotsessi käigus. Tagab ruumilise lahenduse terviklikkuse ja selle säilimise ehitamise käigus. Koostab välisruumi ja selle rajatiste hooldus- ning kasutusjuhendid, arvestades toodete ja materjalide tootja juhendeid ning neile kehtestatud nõudeid. Annab ekspert hinnanguid erinevatele maastikuarhitektuuri projektidele ja teeb auditeid maastikuarhitektuuri lahendustele, v.a kõrgendatud avaliku huvi alla kuuluv välisruumi ja selle rajatised. 	
<p>Teadmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> üldine kultuurilugu: kohalike kultuurimaastike tekkimine ja nende muutused aja jooksul, põhilised seosed inimese ja tema füüsilise ning sotsiaalkultuurilise keskkonna vahel; aegade jooksul toimunud väärtuste, suhtumiste, uskumuste ja käitumiste muutused; linnaehituse, maastikuarhitektuuri, arhitektuuri ajalugu, teooriaid, tüpoloogiad ja ruumikompositsiooni põhimõtted ning arhitektuuriga seotud reaali- ja ehitusteaduste, -tehnikate ja -tehnoloogiate alused; ruumi komponeerimise põhimõtted; maastiku kujunemise ja toimimise põhialused lähtudes maastikust kui tervikust; ökoloogilised protsessid, säästliku keskkonna kavandamise ja maastiku hooldamise põhimõtted; kultuurimaastike tekkimine, muutumine, sotsiaalteadused. Inimese ja füüsilise ning sotsiaalkultuurilise ruumi seosed; erinevad maakasutustüübid, nende areng läbi aegade, sisemine toimimine ja territoriaalsed nõudmised, omavaheline mõju ning sobivus; välisruumi ja välisruumiga seotud taristu rekonstrueerimise, restaureerimise, konserveerimise ja hoolduse põhimõtted; 	

- 9) projekteerimisprotsessi ja projekti juhtimise põhimõtted, projekti staadiumitest tulenevad nõuded;
- 10) üldtunnustatud kaasamise meetodid;
- 11) projekteerimist reguleeriv seadusandlus ja muud tehnilised normid;
- 12) üldtunnustatud planeerimise teooriad ja ühiskonna arengusuunad; planeerimisprotsessi ja selle läbiviimise üldpõhimõtted ja erijuhtumid, planeeringu täpsusastmest tulenevad erisused;
- 13) ohutustehnikad, sh tuleohutus, välisruumi otsene ja kaudne ohutus (haljastus, astang, trepp, spordi- ja mänguväljak, valgustuse lahendused jne), liiklusruumi ohutus (parklad, kergliiklusteed jne), materjaliohutus, laste ohutus jne;
- 14) ergonoomika;
- 15) universaalne disain ja barjäärivaba keskkond;
- 16) teadmised erivajadustega inimestele mõeldud lahendustest.

B.2.2 Planeeringu koostamine erinevates planeeringu liikides

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. Analüüsib planeeringu lähteolukorda, arvestades ruumilise, majandusliku, sotsiaalse, loodusliku, ajaloolise, kultuurilise jm keskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi. Koostab lähteseisukohad planeeringu ruumilise terviklahenduse koostamiseks, arvestades võimalikult paljude ühiskonnaliikmete vajaduste ja huvidega.
2. Koostab lähteseisukohtade alusel mitmesuguseid ruumilisi visioone, ruumilisi strateegiaid ning planeeringu eskiislahendusi, leides ühiskonnale vajalikke funktsionaalselt, esteetiliselt ja majanduslikult tasakaalustatud lahendusi.
3. Mõistab osapoolte vajadusi ja leiab mõistlikud ja tasakaalustatud lahendused sisulistele probleemidele. Teeb koostööd avalikkuse, huvitatud isikute ja asjakohaste ametiasutustega, kasutades selleks sobivaid koostöövorme.
4. Koostab planeeringu ruumilise terviklahenduse vastastikusel koostööl teiste planeeringu osadega, lähtudes varasematest analüüsides, visioonidest ja eskiislahendusest. Kavandab planeeringuga eeldused ja võimalused tervikliku kvaliteetse elukeskkonna väljakujundamiseks.
5. Tutvustab, selgitab ja põhjendab planeeringu lahendust ning vastab üleskerkinud küsimustele mõistetavalt. Tagab teabe kättesaadavuse ning oskab planeeringu eesmärgist tulenevalt välja tuua olulisemaid arutluse punkte.
6. Vormistab planeeringu graafilise, tekstilise ja illustratiivse osa selgelt, loetavalt ja arusaadavalt või korraldab planeeringu vormistamise.

Teadmised:

- 1) linnaehituse, maastikuarhitektuuri, arhitektuuri ajalugu, teooriaid, tüpoloogiad ja ruumikompositsiooni põhimõtted ning arhitektuuriga seotud reaali- ja ehitusteaduste, -tehnikate ja -tehnoloogiate alused;
- 2) maastiku kujunemise ja toimimise põhialused lähtudes maastikust kui tervikust;
- 3) ökoloogilised protsessid, säästliku keskkonna kavandamise ja maastiku hooldamise põhimõtted;
- 4) kultuurimaastike tekkimine, muutumine, sotsiaalteadused. Inimese ja füüsilise ning sotsiaalkultuurilise ruumi seosed;
- 5) erinevad maakasutustüübid, nende areng läbi aegade, sisemine toimimine ja territoriaalsed nõudmised, omavaheline mõju ning sobivus;
- 6) üldtunnustatud planeerimise teooriad ja ühiskonna arengusuunad; planeerimisprotsessi ja selle läbiviimise üldpõhimõtted ja erijuhtumid, planeeringu täpsusastmest tulenevad erisused;
- 7) välisruumi ja välisruumiga seotud taristu rekonstrueerimise, restaureerimise, konserveerimise ja hoolduse põhimõtted;
- 8) maastikuobjektide uurimis-, inventeerimis-, hindamis-, viisid ja -meetodid;
- 9) üldtunnustatud kaasamise meetodid;
- 10) majandus- ja ettevõtluskeskkond, nende üldised arengusuunad;
- 11) planeerimist reguleeriv seadusandlus ja normdokumendid;
- 12) ohutustehnikad, sh tuleohutus, välisruumi otsene ja kaudne ohutus (haljastus, astang, trepp, spordi- ja mänguväljak, valgustuse lahendused jne), liiklusruumi ohutus (parklad, kergliiklusteed jne), materjaliohutus, laste ohutus jne;
- 13) ergonoomika;
- 14) universaaldisain ja barjäärivaba keskkond.

B.2.3 Maastiku uurimine, inventeerimine, hindamine ja maastiku hooldamise kavandamine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. Kavandab lähtuvalt tööülesandest tööprotsessi, valib välja sobiva meetodika, kaasab vajalikud eksperdid, määratleb kooskõlastuste vajaduse.

2. Kogub tööülesandest lähtuvalt lähteandmed, kasutades asjakohaseid andmekogusid, ekspertarvamusi jne. Teeb välitööd, vajadusel hangib tööks vajalikud kooskõlastused.
3. Analüüsib andmekogudest, ekspertidelt ja /või välitöödelt saadud andmeid, kasutades asjakohaseid ja sobivaid meetodikaid ja meetodeid.
4. Teeb analüüsi tulemuste põhjal järeldused, arvestades lähteülesannet, erinevaid huvigruppe, uuritava objekti eripära ning kasutades erialaseid teadmisi.
5. Koostab lähtuvalt lähteülesandest kas uuringu lõpperaporti, aruande, hoolduskava, inventuuri vm, vormistades selle graafilise, tekstilise ja illustratiivse osa selgelt, loetavalt ja arusaadavalt.

Teadmised:

- 1) linnaehituse, maastikuarhitektuuri, arhitektuuri ajalugu, teooriaid, tüpoloogiad ja ruumikompositsiooni põhimõtted ning arhitektuuriga seotud reaal- ja ehitusteaduste, -tehnikate ja -tehnoloogiate alused;
- 2) erinevad maakasutustüübid, nende areng läbi aegade, sisemine toimimine ja territoriaalsed nõudmised, omavaheline mõju ning sobivus;
- 3) ökoloogilised protsessid, säästliku keskkonna kavandamise ja maastiku hooldamise põhimõtted;
- 4) välisruumi ja välisruumiga seotud taristu rekonstrueerimise, restaureerimise, konserveerimise ja hoolduse põhimõtted;
- 5) maastiku kujunemise ja toimimise põhialused lähtudes maastikust kui tervikust;
- 6) maastikuobjektide uurimis-, inventeerimis-, hindamis-, viisid ja -meetodid;
- 7) üldised teadmised taimebioloogilistest teadustest (sh botaanika, dendroloogia, fütopatoloogia), keskkonnateadustest, maastikuteadusest, geodeesiast ja topograafiast, mullateadusest;
- 8) looduslike süsteemide füüsilised ja biotilised alused;
- 9) kultuurmaastike tekkimine, muutumine;
- 10) teadmised puittaimede hindamisest.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.4 Volitatud maastikuarhitekt, tase 7 kutset läbiv kompetents	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Peab läbirääkimisi, kasutades selleks mitmesuguseid suhtlemistehnikaid. Selgitab välja ja analüüsib erinevate osapoolte huve ja vajadusi, leiab mõistlikud ja tasakaalustatud lahendused üleskerkinud sisulistele probleemidele. Orienteerub vastuolulistes ja ebastandardsetes olukordades. 2. Koostab ehitusprojekti arhitektuuri välisruumi osa kui terviklahenduse koostöös teiste projekti osade koostajatega. On kursis ehitusprojekti teiste osade spetsiifikaga ning nende mõjuga välisruumi osale projektis. 3. Juhib ja korraldab töörühma tööd: jaotab tööülesandeid, motiveerib ja nõustab meeskonnaliikmeid, lahendab töö käigus tekkivaid probleeme. 4. Tekitab teistes oma töö täieliku ja täpse teostamisega usaldust. Tegutseb vastavalt kokkulepetele, on järjekindel ja võtab vastutuse oma otsuste ja tegude eest. 5. On kursis ja arvestab oma töös valdkondlike uuendustega, valdkonna- ja erialase teadmuse ja parimate praktikatega ning õigusaktidest tulenevate nõuetega. 6. Analüüsib enda seniseid kogemusi ja oskusi, hindab oma vajadust enesetäiendamiseks. Osaleb täiendkoolitustel ja kasutab võimalusi enese erialaseks täiendamiseks. 7. Osaleb erialastel võistlustel ja näitustel. Panustab valdkonna arengusse läbi erinevate tegevuste, nt õigusloomes osalemine, tudengite juhendamine, erialakirjanduse tõlkimine, erialaartiklike kirjutamine, koolitustegevus, võistluste žüriide töödes osalemine, võistlusülesannete koostamine vms. 8. Kasutab oma igapäevatoos arvutit infotöötuse, ohutuse ja probleemilahenduse osas iseseisva kasutaja tasemel, kommunikatsiooni osas vilunud ning sisuloomes algaja tasemel (Lisa 1 – Digipädevuste enesehindamise skaala). Kasutab erialaseks tööks vajaminevaid tarkvaralahendusi, sh CAD tarkvara. 9. Valdab korrektset eesti keelt ja erialast terminoloogiat. On võimeline erialaselt suhtlema vähemalt ühes võõrkeeles tasemel B1 (Lisa 2 – Keelte oskustasemetel tabel). 10. Mõistab maastikuarhitekti kutse ja eetika ning sisearhitekti ühiskondliku rolli olemust, arvestab sotsiaalsete teguritega ja järgib oma tegevuses kutse-eetika nõudeid. 	
<p>Läbivad teadmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) üldine kultuurilugu: kohalike kultuurmaastike tekkimine ja nende muutused aja jooksul, põhilised seosed inimese ja tema füüsilise ning sotsiaalkultuurilise keskkonna vahel; aegade jooksul toimunud väärtuste, suhtumiste, uskumuste ja käitumiste muutused; 	

- 2) majandus- ja ettevõtluskeskkond, nende üldised arengusuunad;
- 3) valdkonda reguleeriv seadusandlus ja normdokumendid;
- 4) üldtunnustatud kaasamise meetodid;
- 5) inimese ja füüsilise ning sotsiaalkultuurilise ruumi seosed;
- 6) ohutustehnikad, sh tuleohutus, välisruumi otsene ja kaudne ohutus (haljastus, astring, trepp, spordi- ja mänguväljak, valgustuse lahendused jne), liiklusruumi ohutus (parklad, kergliiklusteed jne), materjaliohutus, laste ohutus jne;
- 7) eetikakoodeks;
- 8) meeskonnatöö ja juhtimise alused.

C-osa **ÜLDTEAVE JA LISAD**

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	22-16052018-6.2/5k
2. Kutsestandardi koostajad	Nele Nutt, Eesti Maastikuarhitektide Liit Sulev Nurme, Artes Terrae OÜ Toomas Pöld, Loovmaastik OÜ Toomas Muru, Eesti Maaülikool Merlin Kalle, Hendrikson & Ko OÜ Edgar Kaare, Eesti Maastikuarhitektide Liit
3. Kutsestandardi kinnitaja	Arhitektuuri, Geomaatika, Ehituse ja Kinnisvara Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	13
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	16.05.2018
6. Kutsestandard kehtib kuni	15.05.2023
7. Kutsestandardi versiooni number	5
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2 Tippspetsialistid 21 Loodus- ja tehnikateaduste tippspetsialistid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	7
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Landscape architect, level 7
C.3 Lisad	
Lisa 1 Digipädevuste enesehindamise skaala	
Lisa 2 Keelte oskustasemete kirjeldused	